10.3.2025

Eduskunta

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta HE 210/2024 vp

HEL 2025-003988 T 03 00 00

Kiitämme mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala antaa eduskunnan hallintovaliokunnalle seuraavan lausunnon.

Yleiset perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmiutta, varautumista sekä häiriötilanteiden hoitamista koskevia säännöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (jäljempänä toimiala) jakaa sen käsityksen, että yhteisten sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarojen johtamisessa tarvittavat alueelliset ja kansalliset toimivaltuudet eivät ole tällä hetkellä selkeät ja riittävät vastaamaan ulko- ja turvallisuuspoliittisiin uhkakuviin, etenkään vakavammissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Esitetyt muutokset ovat perusteltuja, tarpeellisia ja oikean suuntaisia.

Hallituksen esitys toteuttaa varsin hyvin sitä keskeistä periaatetta, että häiriötilanteidenkin johtamisen tulee perustua mahdollisimman pitkälle normaaliolojen johtamisjärjestelmälle.

Yhteistyöaluesopimuksen (jäljempänä YTA-sopimus) rooli on lakiluonnoksessa iso. Etelä-Suomen yhteistyöalueella sopijapuolia on yhdek-

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sotepe

Puhelin
+358 9 310 5015

Y-tunnus
0201256-6

sän, joka tekee YTA-sopimuksesta välineenä erityisen raskaan ja hitaasti päivitettävän. Tämän vuoksi ehdotamme säännöskohtaisissa perusteluissa menettelyjä keventäviä muutoksia.

Pidämme valittua YTA-sopimuksiin pohjautuvaa mallia kuitenkin kokonaisuutena selvästi parempana kuin yhteistyöalueiden aseman muuttamista ja kokonaan uuden hallinnon tason luomista tai esimerkiksi valmiuskeskuksiin pohjaavan mallin luomista. Nämä mallit olisivat irrottaneet häiriötilanteiden johtamisen epätarkoituksenmukaisesti normaaliolojen johtamisjärjestelmästä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Ehdotetun 37 §:n 2 momentin mukaan YTA-sopimuksen varautumisen ja valmiuden tehtävien kirjaukset valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Menettely soveltuu tarkoitukseensa yhtenäistäen kansallisesti varautumista ja häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaa yhteistyöalueilla.

Ehdotettuun 50 a §:ään on jätetty varsin operatiivisia tehtäviä sovittavaksi YTA-sopimuksin. Toisaalta hallituksen esityksessä todetaan salassapitoa koskevissa perusteluissa, että käytännössä aluevaltuustot voisivat hyväksyä häiriötilanteiden hoidon yleiset perusteet, joiden mukaisesti viranhaltijamenettelyssä hyväksyttäisiin yksityiskohtaiset määräykset salassa pidettäviltä osin (s. 39).

Mahdollista olisi myös ollut nimenomaisesti antaa YTA-sopimuksessa sovittavalle toimielimelle (esimerkiksi alueellinen valmiusryhmä tai valmiuskeskus) tehtäväksi ohjata esimerkiksi menettelyjä eri valmiuden sääntelyn tasoilla sekä hälytysjärjestelyjä valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Tämä olisi turvannut salassapidon intressejä, ja varmistanut muutosten ketteryyden.

Varautumisen ja valmiuden operatiivisissa tehtävissä nopeatkin muutostarpeet ovat mahdollisia, elleivät todennäköisiä. YTA-sopimuksen muuttaminen on raskas ja hidas tapa valmistella operatiivisissa kysymyksissä tarvittavia muutoksia.

Pidämme tärkeänä ehdotetussa 50 b §:n 4 momentissa säädettävää asetuksenantovaltuutta kustannusten jaosta. Esitöissä on näkemyksemme mukaan käyty kattavasti läpi nykyiset menettelyt ja tilanteet, joissa säännöstä tarvittaisiin samoin kuin avattu sitä, missä tilanteissa

52 §:ssä säädetty valtion korvaus häiriötilanteen hoitamiseen olisi mahdollinen.

Toimiala katsoo, että Etelä-Suomen yhteistyöaluetta sekä HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin välistä työnjakoa koskevat säännökset ovat myöskin kattavat, ja perusteluissa on tärkeitä ja riittävän yksiselitteisiä huomioita työnjaosta.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että voimaanpanosäännöksen perusteluissa on kirjoitusvirhe niiden viitatessa hallintosääntöjen muuttamisessa kuuden kuukauden määräaikaan, vaikka itse säännöstekstissä aika on yhdeksän kuukautta.

Lopuksi

Lainsäädännön yhtenä tavoitteena on ohjata menettelyjä tilanteissa, joissa yksittäisen hyvinvointialueen voimavarat eivät riitä häiriötilanteen hoitamiseen. Näihin menettelyihin mahdollisesti myönnettävästä rahoituksesta säädetään järjestämislain 52 §:ssä. Hyvinvointialueilla on vain vähän voimavaroja – esimerkiksi henkilöstöresursseja – jotka eivät olisi sidottuja hyvinvointialueen omien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, mitä valmistautumista, suunnittelua tai säädösmuutoksia tarvitaan esimerkiksi henkilöstöresurssien siirtoon tai lakisääteisten velvoitteiden tilapäiseen vähentämiseen myös normaalioloissa. Nämä kysymykset eivät ole kaikilta osin ratkaistavissa vain alueiden kesken sopimalla.

Lisätiedot

Hanna Laine, yhteyspäällikkö
puhelin: 09 310 36172, hanna.e.laine@hel.fi

10.3.2025

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.